

Katapulten

af Jørgen Michaelsen

“Den kan kaste alt muligt over i fjendens lejr,” sagde hun og pegede ivrigt på katapulten. “Det er kun fantasien, der sætter grænser, som man siger. I kan selvfølgelig påstå, at jeg bare prøver på at sælge mit produkt. Det er også fuldkommen rigtigt. Men det er ikke det eneste, der tæller her. Hvis I køber katapulten af mig, bliver vi alle glade og tilfredse. Men ikke mindst er det jer, der bliver tilfredse. Med katapulten vil I kunne skade fjenden på hidtil uset måde. Det vil være fuldstændig op til jer at benytte den mest hensigtsmæssigt.”

Hun var en dygtig sælger, det var der ingen tvivl om. Men katapulten solgte så sandelig også sig selv. Den stod der i det klare lys og skinnede og var fin. Alle følte sig tiltrukket af den fra første øjeblik.

“Jeg vil gerne indrømme, at jeg aldrig nogensinde har set noget lignende,” sagde den 1.

“Hun har ret: Her er det kun fantasien, der sætter grænser,” sagde den 2.

“Jeg kan i hvert fald forestille mig alt muligt, man kunne kaste over i fjendens lejr,” sagde den 3.

“Og man vil sikkert kunne finde på noget endnu bedre, når man først er kommet i gang,” sagde den 4.

“Man vil formentlig kunne søge offentlige eller private midler til vedligeholdelse af katapulten,” sagde den 5.

“Katapulten kan blive vort fælles omdrejningspunkt,” sagde den 6.

“Men den er også en utopi, og på den måde bliver den tilmed sin egen u-mulighedsbetingelse,” sagde den 7.

“At betjene katapulten bliver et kunstnerisk valg,” sagde den 8.

“Hvis nogen tror, at den blot er et våben, er der tale om en meget naiv læsning,” sagde den 9.

“Det ville være utilgiveligt dumt at drage forhastede konklusioner,” sagde den 10.

“Katapulten er et mystisk apparat, og måske vil vi ikke engang selv kunne bryde koden,” sagde den 11.

“Katapulten er ikke et fysisk objekt, men en indre model,” sagde den 12.

“Det er afgørende, at vi opfatter katapulten i en kritisk ånd,” sagde den 13.

“Dens mægtige kasteevne inspirerer en hyperbolsk tænkning,” sagde den 14.

“Dens sindrige teknologi inspirerer en tør rationalitet,” sagde den 15.

“Dens offensive objektive kraft vil uden skånsel ramme enhver kreativitet, som blot er reaktiv,” sagde den 16.

“Når vi har katapulten, vil vi altid have overskud til en sympatisk læsning af fjenden,” sagde den 17.

“Katapultens enorme styrke fortæller os, at fjenden altid har en pointe,” sagde den 18.

“Nu hører al uvæsentlig ondskab i bund og grund fortiden til,” sagde den 19.

“Der bliver både overskud til kultursocialisme og til afskaffelsen af kultursocialisme,” sagde den 20.

“Det vil være noget, som alle og enhver kan tilslutte sig,” sagde den 21.

“Man kan angibe eller forsvare katapulten, men man er nødt til at elske den,” sagde den 22.

“Katapulten er en kile, som vi hamrer ind i den herskende markedsstalinisme,” sagde den 23.

“Men den skal betjenes fuldkommen nøgternt, og alle arbejdsregler skal følges nøje,” sagde den 24.

“Katapulten er så kompleks, at fjenden vil huske den med ond taknemmelighed,” sagde den 25.

“Ikke mindst fjerner katapulten ethvert grundlag for naiv modernisme,” sagde den 26.

“Den afviser blankt enhver form for urimelig skepsis,” sagde den 27.

“Selvsuggestion og skræmmebilleder må vige for virkelighedens kræfter,” sagde den 28.

“Katapulten er stor og skrækkelig, men alligevel subtil som en filosofisk doktrin,” sagde den 29.

“Man kommer ikke uden om en lidenskabelig læsning af katapulten og hele dens betydning,” sagde den 30.

“Men selv den mest lidenskabelige læsning bliver på sin vis et udtryk for afmagt,” sagde den 31.

“Katapultens skaberkraft vil også blive læsningens skaberkraft,” sagde den 32.

“Katapultens kraft er så gådefuld, at den kan ligne en uklar spøg,” sagde den 33.

“Den er et uhyre nyttigt apparat hinsides nytten,” sagde den 34.

“Når vi har katapulten, kan vi for alvor sige, at vi har vore meningers mod,” sagde den 35.

“Men det kommer også i høj grad an på et praktisk valg,” sagde den 36.

“Støjen fra katapulten vil forhindre enhver form for smuglytning,” sagde den 37.

“Ingen kan gennemskue katapulten, og derfor vil den ikke udløse et våbenkapløb,” sagde den 38.

“Men den vil uden problemer kunne opløse enhver form for akademisk uigennemsigthed,” sagde den 39.

“På den anden side set kan man godt betragte katapulten som en ramme eller et mønster,” sagde den 40.

“Katapulten vil til enhver tid kunne udslynge løse påstande, hvis det er det, vi måtte ønske,” sagde den 41.

“Hvis man tror, at katapulten slet og ret er en katapult, er det et udtryk for naiv realisme,” sagde den 42.

“I en vis forstand lægger katapulten altid op til generelle spørgsmål,” sagde den 43.

“Men samtidig kan man også sige, at den altid inviterer til kvalificerede gæt,” sagde den 44.

“Katapulten er reglen, og katapulten er undtagelsen,” sagde den 45.

“Katapulten er det knusende svar på den helt forkerte antagelse,” sagde den 46.

“For så vidt kan den betragtes som et strafferedskab,” sagde den 47.

“Det ville i hvert fald være en ikke-teknisk forklaring,” sagde den 48.

“Det ville snart kunne blive en udbredt opfattelse,” sagde den 49.

“Sæt nu, at katapulten blev vendt imod alle dem, der havde fået denne opfattelse,” sagde den 50.

“Det kunne på en bagvendt måde være et spørgsmål om kodificering,” sagde den 51.

“At vise loyalitet over for katapulten kunne betragtes som en psyko-æstetisk øvelse,” sagde den 52.

“Kun gennem den rette teleskopiske iagttagelse fatter vi katapultens høje sigte,” sagde den 53.

“Men det er ikke en indsigt, der lader sig formidle eller administrere af noget semiotisk monokrati,” sagde den 54.

“Det bør ikke på nogen måde tages med et gran salt,” sagde den 55.

“Det er et spørgsmål om intellektuel hæderlighed,” sagde den 56.

“Men der er også nødvendigvis tale om pragmatiske kriterier,” sagde den 57.

“Det er ikke på nogen måde uværdigt, hvis man siger, at der også er tale om en bizar idé,” sagde den 58.

“Men vi har også i et vist omfang at gøre med et uløst problem, der kan løses,” sagde den 59.

“I det mindste forholder det sig sådan på nuværende tidspunkt,” sagde den 60.

“Dette giver altid anledning til fuldkommen elementære bemærkninger om katapulten,” sagde den 61.

“Men det giver samtidig anledning til markante synspunkter om både os selv og fjenden,” sagde den 62.

“Hvis katapulten skulle eksplodere, ville det blot skærpe vores talent for lidelse,” sagde den 63.

“Hvis katapulten skulle slå os ihjel, ville det blot give os en posthum suverænitet,” sagde den 64.

“Mens det hos alle andre mest sandsynligt ville udløse fatale konnotationer,” sagde den 65.

“Der ville ikke længere være nogen pålidelig viden at bygge på,” sagde den 66.

“Efter al sandsynlighed ville resten af verden snart eksplodere,” sagde den 67.

“I hvert fald ville der i overvejende grad være tale om et fiktivt univers,” sagde den 68.

“En uovervindelig korrekthed ville lægge sin politiagtige hånd over denne uvirkelige tilstand,” sagde den 69.

“Men fortsætter vi ud ad den tangent, kan vi komme til at reducerere det hele til et casestudie,” sagde den 70.

“Katapulten bør ikke være en simpel løsning på noget som helst,” sagde den 71.

“Katapulten bør ikke fungere som en uklar analogi, ligegyldig på hvilken måde,” sagde den 72.

“Katapulten bør ikke være sød musik i nogens ører, ligegyldig hvis ører,” sagde den 73.

“Hvis der er en kerne af sandhed i katapulten, vil den give sig selv,” sagde den 74.

“Katapulten svarer i mangt og meget til det menneskelige grundvilkår,” sagde den 75.

“Undersøger man det nøjere, vil man nå frem til modstridende resultater,” sagde den 76.

“Men disse resultater ville fx godt kunne gøres til genstand for matematisk formalisering,” sagde den 77.

“Katapulten splintrer ideernes skuespil i talløse atomer,” sagde den 78.

“Den kunne hermed risikere at blive genstand for ond værdsættelse fra fjendens side,” sagde den 79.

“Men dette ville blot være harmløs trivialitet og intet som helst andet,” sagde den 80.

“Katapulten er sin egen evighed, hinsides hvad der nogensinde vil findes historisk belæg for,” sagde den 81.

“Men katapulten knytter os til virkeligheden på passende måde,” sagde den 82.

“Katapulten sigter mod den virkelighed, som vi ønsker at afdække,” sagde den 83.

“Katapulten er et praktisk apparat, der ikke levner plads til blind bogstavdyrkelse,” sagde den 84.

“Den er og bliver det større tema for al vor gøren og laden,” sagde den 85.

“Katapulten er fuld af vild, velanbragt latter, der rammer enhver artig ondskabsfuldhed,” sagde den 86.

“Katapulten udrydder uden skånsel al den arrogante amatørisme, der findes i verden,” sagde den 87.

“Den vil altid vække os af den søvnige lykke, vi måtte være havnet i,” sagde den 88.

“Man kan ikke nære nogen begrundet mistillid til noget resultat, som er nået i kraft af katapulten,” sagde den 89.

“Dog bør man hele tiden huske på, at katapulten ikke i sig selv bygger på nogen form for rimelighed,” sagde den 90.

“I sidste instans er empirisk afprøvning det eneste, der tæller,” sagde den 91.

“Der udgår en aristokratisk ro fra denne sublime maskine,” sagde den 92.

“Men det er en ro, der samtidig er et slag i ansigtet på venstrefløjens politiske hypokondri,” sagde den 93.

“Denne sublime maskine er ikke bygget med henblik på simpel moralsk tilfredsstillelse,” sagde den 94.

“Katapulten bør ikke betjenes af uerfarne personer,” sagde den 95,

“Enhver afprøvning af katapulten må være en uafhængig afprøvning,” sagde den 96.

“Hjernen nærer en servil skepsis, hvorfor katapultens skønhed må være en forsinket skønhed,” sagde den 97.

“Men det er en stærk skønhed, ikke en svag,” sagde den 98.

“Enhver, der mener at have fattet katapultens skønhed, handler mod bedre vidende,” sagde den 99.

Da de hver især havde sagt, hvad de havde at sige, opstod der et øjeblikks tavshed. Det var, som om en vis energi var blevet sendt ud i det uendelige verdensrum, hvor den åbenbart hverken gjorde fra eller til. Men samtidig var der tydeligvis opstået en diffus følelse af, at noget stort og grusomt var kommet inden for deres rækkevidde, og at det ikke ville være urimeligt at antage, at de meget snart ville kunne gøre dette store og grusomme til en del af det, som de i forvejen var. Nu sad de tavst og sendte hinanden blikke, som de hver især prøvede at give mening, så godt de kunne.

Sælgeren havde selvfølgelig for længst forstået, at alle 99 ønskede at købe katapulten. Man kunne måske tro, at hun var forbløffet over deres begejstring. Men hun havde udelukkende til opgave at sælge sit produkt. Og ved adskillige tidligere lejligheder havde hun oplevet, at katapulten havde formået at fremkalde stærke og umiskendelige reaktionsmønstre hos køberne; endda så umiskendelige, at det næsten kunne bringe modviljen frem hos hende ... Nu tog hun ordet, rømmede sig og sagde: "Ja, prisen kender I jo allerede fra kataloget. Desværre kan der ikke opnås nogen rabat. Men når I er så mange om at dele udgiften, kan der vel heller ikke blive tale om nogen uoverkommelig byrde for den enkelte. I afdrager blot hver måned i en vis årrække. Hvad siger I?"

De 99 nikkede noget nær synkront.

Den 1. sagde: "Jeg indrømmer fortsat, at jeg aldrig har set noget lignende."

Den 2. sagde: "Jeg er fortsat enig i, at det kun er fantasien, der sætter grænser."

Og den 3. sagde: "Jeg kan endnu mere end før forestille mig alt muligt, man kunne kaste over til fjenden."

Så købte de katapulten af sælgeren, og hun kørte videre efter at have trykket et par af dem i hånden.

"Det kræver faktisk en slags kunstnerisk vovemod at sælge en katapult til sådan nogle som os," sagde den 4.

“Man er nødt til at trodse de herskende antagelser,” sagde den 5.

“Man må kunne forbinde den idiosynkratiske skitse med den virkelige situation,” sagde den 6.

“Man må besidde moralsk integritet i det nødvendige omfang,” sagde den 7.

“Hver gang man sælger en katapult, lider man på en måde også en filosofisk død,” sagde den 8.

“Men hver gang man skal sælge en katapult, må man samtidig være i hopla, ellers virker det ikke,” sagde den 9.

“Måske er salget i grunden at betragte som sælgerens hævn over sig selv,” sagde den 10.

“Måske er hendes aftalekatalog mest et katalog over hendes forkerte grunde til at sælge,” sagde den 11.

“Måske er hun en slave af institutionel mekanik,” sagde den 12.

“Måske hjemsøges hun af historiens skygger og alle mulige problematiske ideer,” sagde den 13.

“Hun får måske nok af sin egen radikaliserede adfærd, der efterhånden føles som afvigermonotoni,” sagde den 14.

“Måske modarbejdes hendes effektivitet som sælger af hendes sans for katapultens billedværdi,” sagde den 15.

“Måske føler hun, at katapultens værdi underminerer hendes egen værdi,” sagde den 16.

“Måske betegner katapulten for hende et æstetisk herredømme, som hun må søge bort fra,” sagde den 17.

“Måske har hun ikke gjort sig klart, hvilke psykologiske konsekvenser det kan have,” sagde den 18.

“Måske har hun endnu ikke udviklet en terminologi, der kan udtrykke dette,” sagde den 19.

“Måske træffer hun udelukkende foreløbige beslutninger,” sagde den 20.

“Måske benytter hun katapulten til fortrængning af komplekse menneskelige problemer,” sagde den 21.

“Måske er der alligevel noget, der retfærdigvis må siges om hende,” sagde den 22.

Der opstod en kort pause.

Så sagde den 23.: “Under visse betingelser må man nok antage, at hun er et hæderligt menneske.”

Den 24. sagde: “Katapulten er en maskine og et tankeindhold, og dette tankeindhold er samtidig hendes.”

Den 25. sagde: “Der er ikke noget alternativ — i hvert fald ikke noget tiltrækkende alternativ.”

Den 26. sagde: “Men der er en lang række rimelige hypoteser, som vi kan gå ud fra.”

Den 27. sagde: “Hun har solgt os katapulten, der både er en robust maskine og en besindiggørende kraft.”

Den 28. sagde: “Vi er nødt til at iagttage både hende og katapulten med det lærde øje.”

Den 29. sagde: “Men vi må ikke forfalde til en antifilistrøs konformisme.”

Den 30. sagde: “Det ville mildt sagt ikke kunne være andet end en sandhed med modifikationer.”

Den 31. sagde: “Der vil aldrig kunne være tale om andet end overfladisk lighed.”

Den 32. sagde: “Det rum, der åbner sig mellem hende, katapulten og os, er fuldt af vigtige aspekter.”

Den 33. sagde: “Det er et rum fyldt med politiske begivenheder.”

Den 34. sagde: “Traditionen tro er det et rum, hvor uforudsigeligheden hersker i alle mulige former.”

Den 35. sagde: “I dette rum bliver vores fællesskab i mange henseender et negativt fællesskab.”

Den 36. sagde: “Her kan vi dele vores reflekterede sanselighed — og så alligevel ikke.”

Den 37. sagde: “Her kan vi nære det samme vanvittige håb — og så alligevel ikke.”

Den 38. sagde: “Vi respekterer hver især det, som er privatejendom, men som er opstået omkring katapulten.”

Den 39. sagde: “Det er et rum, som må siges at bygge på æstetisk rimelighed.”

Den 40. sagde: "Det er en i alle henseender rimelig version af virkeligheden."

Den 41. sagde: "Dette rum vil være sted for det intuitivt indlysende."

Den 42. sagde: "Her vil kun meget få komme til at betale for høj en pris."

Den 43. sagde: "Det er i princippet et rum, hvor alle vil kunne finde en plads."

Den 44. sagde: "I dette overordnede rum-legeme indgår vi alle som individuelle borger-organismer."

Den 45. sagde: "Lad retsindet herske i rummet mellem os, katapulten og hende, der solgte den til os."

Den 46. sagde: "Hvis man skulle blive i tvivl om et eller andet, kan man altid slå det op i en bog."

Den 47. sagde: "Men man må være på det rene med, hvor bogstavelig en læsning man bør foretage."

Den 48. sagde: "Ja, det må siges at være uden for enhver rimelig tvivl."

Den 49. sagde: "Men der vil altid være mange misvisende faktorer."

Den 50. sagde: "Det hele kan afhænge af en ganske mikroskopisk iagttagelse."

Den 51. sagde: "I det store og hele kan det simpelthen afhænge af omstændighederne."

Den 52. sagde: "Der er kun ét at gøre, nemlig at famle sig frem med forsøgsvisе svar, når nogen spørger."

Den 53. sagde: "Det nytter intet at føle rædsel ved uvisheden."

Den 54. sagde: "Der må tages udgangspunkt i en normaldefinition."

Den 55. sagde: "I de fleste tilfælde vil et svækket instinkt for normaldefinition sagtens kunne genoptrænes."

Den 56. sagde: "Det drejer sig mest af alt om karakterstyrke."

Den 57. sagde: "På den anden side kan man ikke simpelthen udlede det ene af det andet."

Den 58. sagde: "Normaldefinitionernes elementære fordelingskamp kan forekomme ubarmhjertig."

Den 59. sagde: "Men det er en kamp, som ikke er fuldkommen uden kunstnerisk værdi."

Den 60. sagde: "Det er en kamp, der både findes i en moderat og en radikal version."

Den 61. sagde: "I denne sammenhæng vil de dog nok nærmest fremstå som falske modsætninger."

Den 62. sagde: "Lad os i hvert fald gøre et ærligt forsøg på at overskride dem."

Den 63. sagde: "Lad os gøre det uden nogen som helst løstagtighed."

Den 64. sagde: "Lad os for enhver pris koncentrere os om de generelle aspekter."

Men så sagde den 65.: "Der vil altid være et uventet fænomen, ligegyldig hvordan vi griber det an."

Og den 66. tilføjede: "Der vil altid være konkurrerende teorier — det kommer vi ikke udenom."

Den 67. sagde: "Man kan gøre, hvad man kan, for at bevare en skeptisk indstilling."

Den 68. sagde: "En vis skepsis er samtidig en enorm tilegnelsesstyrke."

Den 69. sagde: "Dette gælder både generelt og i det enkeltstående tilfælde."

Den 70. sagde: "Der findes ikke nogen let udvej, og det bør der heller ikke være."

Den 71. sagde: "Det drejer sig om fysisk indhold, ikke så meget om immateriel forurening."

Den 72. sagde: "Vi står over for en vanskelighed, men det er der ikke noget nyt i."

Den 73. sagde: "Vi reflekterer og videregiver vore tanker, og bevarer dermed vor filosofiske værdighed."

Og den 74. sagde: "Hele denne kollektive aktivitet må trods alt siges at være udtryk for en sublim skaberkraft."

Under udvekslingen havde de efterhånden bevæget sig bort fra købet af katapulten, selv om emnet fortsat syntes at virke som en slags forankring. Efter en kort pause fortsatte de, nu åbenbart med et behov for at sikre katapulten en tydeligere plads i deres overvejelser.

“Når katapulten rammer sit mål, vil det både kunne ses som en generel og en detaljeret kritik,” sagde den 75.

“I og med at vi har købt den, har vi også investeret i en tragisk frihed,” sagde den 76.

“Katapulten er et uopslideligt mantra: katapulten, katapulten, katapulten, katapulten ...,” sagde den 77.

Den 78. skulle netop til at sige noget til dette, men i det samme kom sælgeren kørende tilbage. Hun steg ud og kom hen imod dem med hurtige skridt. “Her er jeg igen,” sagde hun. “Jeg kan ikke finde min kalender. Mon jeg skulle have efterladt den hos jer?”

De lod hver især blikket glide rundt på jorden, hvor de stod, men de kunne ikke få øje på noget. Det var ved at blive mørkt.

Den 78. sagde: “Det ser ikke ud til, at du har glemmt noget her.”

Den 79. sagde: “Hvis det virkelig var tilfældet, ville vi formentlig allerede have opdaget det.”

Men nu anlagde sælgeren en uudgrundelig mine, idet hun lod blikket glide fra den ene til den anden til den tredje til den fjerde, osv. Så sagde hun langsomt: “Sæt nu — at jeg slet ikke kom tilbage på grund af kalenderen. Der kunne måske være — helt andre årsager ...”

De så tænksomt på hinanden. Det gik der lidt tid med. Derpå nikkede de langsomt.

“Selv om vi må indrømme, at vi ikke har overvejet det, kunne det udmærket være en mulighed,” sagde den 80.

“I grunden kunne det meget vel være tilfældet,” sagde den 81.

“Jo mere man overvejer det, desto mere tydeligt bliver det for alle og enhver,” sagde den 82.

Herpå begyndte de at gå hen imod hende, til de dannede en tætsluttet kreds, som hun ikke kunne undslippe.

“Pis!” råbte hun.

Så skar de hende i stykker og affyrede stykkerne ved hjælp af katapulten, det ene stykke hurtigt efter det andet. De fleste stykker faldt ned i fjendens lejr. De

fleste af fjenderne var borte, og det tilfaldt derfor nogle få observatører at samle stykkerne op og på dette grundlag fastslå, hvad man havde at gøre med. Der er ingen tvivl om, at det drejer sig om en kvindelig katapultsælger, sagde de. Hun er blevet sønderlemmet og affyret. Højest sandsynligt har man benyttet den katapult, hun netop havde solgt.

Men hvad lå der i grunden i denne handling, som forekom både grusom og prægnant?

Den 83. sagde: "Vi gjorde blot det, vi under alle omstændigheder måtte gøre."

Den 84. sagde: "Vi har spillet med åbne kort, og derfor er vores samvittighed ren."

Den 85. sagde: "Men man kan selvfølgelig spørge om, hvad de mon tænker i fjendens lejr."

Den 86. sagde: "Mon hun handlede på egen hånd, eller arbejdede hun for nogen?"

Den 87. sagde: "Det vil højest sandsynligt aldrig blive fuldstændig opklaret."

Den 88. sagde: "Her gælder kun, at dit gæt er lige så godt som mit."

Nu var det blevet næsten helt mørkt. Men i det samme fik de øje på noget, der lå på jorden. Det var et stykke af sælgeren, som ikke var blevet affyret. De måtte have overset det i skyndingen.

"Prøv engang at se, der ligger også et eller andet ved siden af," sagde den 89.

Han bøjede sig ned, samlede det op og granskede det omhyggeligt.

Den 90. bøjede sig frem og sagde: "Det er sælgerens kalender. Den må være faldet ud af hendes lomme."

Den 91. sagde: "Hun var en travl dame, for der er ikke én eneste ledig dag før om et par måneder."

Den 92. sagde: "Men nu er hun spredt over et vist areal i og omkring fjendens lejr."

Den 93. sagde: "Hun vil gøde fjendens jord og fjendens retsmedicin."

Den 94. sagde: "Sådan har jeg ikke tænkt på det, men sådan kunne man godt tænke på det."

Den 95. sagde: "Nu er det nat, og vi må være parat til i morgen."

Så rengjorde de katapulten. Selv i mørket så den skinnende og fin ud.

"Under alle omstændigheder må man sige, at den virker efter hensigten," sagde den 96.

"Og den vil højst sandsynligt ikke komme til at koste os noget," sagde den 97.

"Men det er lige præcis ikke det, der er det afgørende," sagde den 98.

Så begyndte de at gå hjem. Det havde været en lang dag, og der var ikke noget at sige til, at de følte sig trætte.

Den 99. sagde: "I morgen må vi huske at nedgrave det sidste stykke af sælgeren. Og selvfølgelig også hendes kalender."